

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

21/2011

Předčasné parlamentní volby v Lotyšsku, září 2011

Ing. Martin Kuta

říjen 2011

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah:

POLITICKÁ SITUACE 2011 – ROZPUŠTĚNÍ PARLAMENTU.....	2
PREZIDENTSKÉ VOLBY 2011	3
REFERENDUM O ROZPUŠTĚNÍ PARLAMENTU ČERVENEC 2011	4
PARLAMENTNÍ VOLBY 2011	4
ZMĚNY STRANICKÉHO SYSTÉMU	7
VOLEBNÍ VÝSLEDKY	8
ZDROJE	8

Politickým systémem Lotyšska a volbami na podzim roku 2010 se zabývá práce PI Vybraná témata 20/2010¹.

Politická situace 2011 – rozpuštění parlamentu

Předčasné parlamentní volby se konaly v polovině září 2011. Voliči rozhodovali o novém složení parlamentu, který na návrh někdejšího prezidenta Valdisa Zatlerse rozpustili referendem v červenci 2011. Čl. 48 lotyšské ústavy² umožňuje prezidentovi navrhnout rozpuštění parlamentu. Prezident Zatlers využil tohoto práva především kvůli podezření z korupce v politice na všech jejích úrovních.

Prezident společně s premiérem Valdisem Dombrovskisem (strana Jednota, *Vienotība*, V) se snažili zabránit oligarchizaci země, respektive chtěli nastartovat proces odstraňování klientelismu a oligarchických struktur³. Ve sporu mezi nimi a parlamentem šlo o to, že parlament neumožnil protikorupčnímu úřadu vyšetřovat opozičního poslance⁴, který čelil podezření z korupce. Parlament totiž neumožnil omezit imunitu poslance podezřelého z korupce⁵. Prezident Zatlers následně ohlásil, že využije své ústavní pravomoci, a navrhl veřejnosti rozpuštění parlamentu (*Saeimu*). K tomuto kroku došlo v lotyšské historii poprvé⁶.

Ve funkčním období prezidenta Zatlerse probíhala veřejná debata, iniciovaná především z jeho strany, o změně ústavy, která by umožnila předčasné rozpuštění parlamentu. Sám prezident považoval za vhodné, aby možnost iniciovat rozpuštění parlamentu dostali kromě prezidenta též voliči; tento návrh se projednával v létě 2008. Podle návrhu by mohla jedna

¹ Vybraná témata 20/2010 *Parlamentní volby v Lotyšsku 2010*. Dostupný z WWW:

<<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=67013>>.

² Podle tohoto článku prezidentův návrh musí podpořit absolutní většina voličů. Jestliže se ovšem v referendu absolutní většina voličů nevyjádří pro rozpuštění, je naopak ze své funkce automaticky odvolán prezident. Na zbytek funkčního období volí parlament nového prezidenta.

³ Bloomberg.com. *Latvia May Elect New Prime Minister After Referendum* [cit. 21. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.bloomberg.com/news/2011-07-24/latvia-may-elect-new-premier-after-referendum-sinks-parliament.html>>.

⁴ Jednalo se o předsedu opoziční strany LPP/LC (Lotyšská první strana/Lotyšská cesta) Ainārs Šleserse, bývalého místostarosty hlavního města Rigy a v letech 2004 až 2009 ministra dopravy. Jeho strana ve volbách 2010 tvořila volební koalici Za dobré Lotyšsko (PLL); jednalo se o pravicově populistické volební uskupení.

⁵ Welections.wordpress.com. *Latvia (president) 2011* [cit. 23. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://welections.wordpress.com/2011/06/03/latvia-president-2011/>>.

⁶ Welections.wordpress.com. *Latvia referendum 2011* [cit. 23. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://welections.wordpress.com/2011/07/24/latvia-referendum-2011/>>.

desetina všech voličů iniciovat referendum o rozpuštění parlamentu a konání předčasných voleb. O prezidentově návrhu na změnu ústavy se hlasovalo v referendu, ve kterém tento návrh nebyl schválen a tak i nadále pravomoc navrhnout rozpuštění parlamentu náleží pouze prezidentovi. Druhou výraznou iniciativou, které se Zatlers věnoval, byla možnost rozpustit parlament bez nutného celonárodního referenda. Lze usuzovat, že k tomuto kroku Zatlerse vedla především úvaha, že by parlamentní krize (a případně i krize celého systému) mohla zasáhnout i stabilizační prvek celého systému – prezidenta. Prezident by se totiž mohl snažit vyřešit parlamentní krizi návrhem rozpuštění parlamentu, které by si vyžadovalo schválení v referendu. Jestliže by ovšem voliči v referendu tento návrh nepřijali, prezident by musel odstoupit. Prezident Zatlers v tom právě spatřoval „proces nákazy“. Krize by se z parlamentu mohla přesunout na celostátní úroveň absencí stabilizujícího prezidenta; politici by se museli kromě parlamentní krize ještě zabývat volbou nového prezidenta, což by v důsledku mohlo ochromit celý systém. V roce 2009 prezident Zatlers navrhl parlamentu změnu ústavy, která zahrnovala předchozí úvahy (možnost iniciovat referendum o rozpuštění parlamentu voliči a možnost pro prezidenta rozpustit parlament bez vyhlášení referenda)⁷.

Ze současného pohledu lze konstatovat, že přijetí úpravy, kdy prezident přímo rozpouští parlament, by značně posílilo prezidentovu pozici. Situace v roce 2011 nespĺňuje rysy klasické parlamentní krize; prezidentův krok nelze proto chápat jako snahu vyřešit parlamentní krizi. Jedná se spíše o vlastní politické rozhodnutí vedené politickou vizí odlišnou od představy politických stran v parlamentu.

Prezidentské volby 2011

Prezident Zatlers navrhl rozpustit parlament a vyhlásit nové parlamentní volby před blížícími se volbami prezidentskými (Zatlersovo funkční období trvalo v letech 2007–2011). Ačkoli byl prezident Zatlers favoritem voleb, jeho snaha potrestat parlament za neochotu potírat korupci a klientelismus zvrátila poměr sil⁸. Parlament zvolil ve druhém kole Andriše Berzinse, kandidáta vládní strany Unie zelených a zemědělců (*Zalo un Zemnieku Savieniba, ZZS*). Pro Zatlerse v druhém kole hlasovalo 41 poslanců a 55 proti, zatímco pro Berzinse hlasovalo 53 poslanců a 44 proti⁹. Analýzy se shodují, že za Zatlersovou porážkou stojí především jeho rozhodnutí rozpustit parlament. Je patrný odklon poslanců volební aliance *Za dobré Lotyšsko*, kteří mu v březnu, v době, kdy Zatlers oznámil kandidaturu, podporu deklarovali¹⁰.

⁷ Presidents of Latvia. Activities in the area of legislation [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.president.lv/pk/content/?cat_id=8324&lng=en>.

⁸ BBC News. *Andris Berzins elected new president in Latvia* [cit. 21. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-13628945>>.

⁹ Podle ústavy se prezidentem stává ten, kdo obdrží absolutní většinu hlasů.

¹⁰ Bnn-news.com. *Zatlers supported by 47 Saeima deputies*. Dostupný z WWW <<http://bnn-news.com/2011/03/17/social/zatlers-supported-47-saeima-deputies/>> [cit. 17. 3. 2011].

O neochotě poslanců strany *Za dobré Lotyšsko* hlasovat při volbě pro Zatlerse se uvádí v povolebních analýzách: Welections.wordpress.com. *Latvia (president) 2011* [cit. 23. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://welections.wordpress.com/2011/06/03/latvia-president-2011/>>.

Referendum o rozpuštění parlamentu červenec 2011

Samotné referendum o rozpuštění parlamentu se konalo v druhé dekádě července 2011; hlasování probíhalo od 11. do 23. července, každý den byly volební místnosti otevřeny na čtyři hodiny. Referendum bylo prohlášeno za platné. Celých 95 % zúčastněných voličů se vyjádřilo pro rozpuštění parlamentu; referendum tak potvrdilo prezidentův předchozí krok rozpouštějící parlament. Na lotyšské podmínky se ovšem referendum o rozpuštění parlamentu vyznačovalo nízkou volební účastí (k hlasování se dostavilo necelých 45 % oprávněných voličů)¹¹. Podle ústavy se nové volby po rozpuštění parlamentu musejí konat do dvou měsíců. Jejich termín určil nový prezident Andris Brezins na polovinu září 2011.

Parlamentní volby 2011

Předvolební červencové průzkumy ukazovaly, že nejvyšší šanci na úspěch má nově založená Zatlersova Reformní strana (*Zatlers Reformu Partija*, ZRP); jako druhá nejsilnější strana by se umístilo proruské Centrum shody (*Saskanas Centrs*, SC). Na třetím místě by se podle průzkumů umístila Jednota (V) někdejšího premiéra Dombrovskise¹². Zpřesňování předvolebních průzkumů přineslo těsně před volbami překvapení v podobě až třetinové podpory pro levicové, proruské Centrum shody¹³.

Předvolební analýzy dávaly vzestup proruského politického uskupení do souvislosti se vzrůstajícími snahami současných politických špiček bojovat s korupcí. Oligarchizace země probíhá právě napojováním oligarchických skupin na proruské politiky. Příkladem tohoto růstu vlivu oligarchie na politiku je květnové hlasování o zúžení imunity pro zkorumpované politiky. Na zamítnutí tohoto návrhu se podílelo právě Centrum shody¹⁴. Podobná spolupráce mezi, na oligarchii napojenou, stranou Za dobré Lotyšsko (*Par Labu Latviju*, PLL), ze které pochází Slesers, a Centrem shody se děje na úrovni řížského magistrátu¹⁵. Vzestup proruské politické strany a na ní úzce navázaných oligarchických struktur analýzy proto chápou jako proces, který může zásadním způsobem ovlivnit směřování Lotyšska jako celku. Nejen že by se pravděpodobně zastavil proces modernizace země, posilování vlády práva, změny by mohla ale doznat i zahraniční politika v podobě větší orientace na Rusko.

¹¹ Electionguide.org. *Country Profile – Latvia Latest News* [cit. 23. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.electionguide.org/country-news.php?ID=119>>.

¹² Bloomberg.com. *Latvia May Elect New Prime Minister After Referendum* [cit. 21. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.bloomberg.com/news/2011-07-24/latvia-may-elect-new-premier-after-referendum-sinks-parliament.html>>.

¹³ Independent.co.uk. *Latvia holds historic snap election* [cit. 23. 9. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/latvia-holds-historic-snap-election-2356380.html>>.

¹⁴ Socor, Vladimir. *Latvia Facing Its Toughest Test Since 1991 In Upcoming Elections I*. Eurasia Daily Monitor (vol. 8, issue 144). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=38231](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=38231)>.

¹⁵ Socor, Vladimir. *Latvia Facing Its Toughest Test Since 1991 In Upcoming Elections I*. Eurasia Daily Monitor (vol. 8, issue 144). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=38231](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=38231)>.

Oficiální povolební vyjednávání začala několik dnů po vyhlášení výsledků voleb¹⁶; prezident Berzins dal stranám deset dnů na nalezení shody o podobě nové vlády¹⁷. V souladu s komentáři předběžných výsledků se vyjednávání neúčastnila nejsilnější strana Centrum shody; respektive vyjednávání probíhalo mezi Zatlersovou Reformní stranou (s 22 mandáty) a Jednotou dosavadního premiéra Dombrovskise (s 20 mandáty). Obě strany při zahájení rozhovorů deklarovaly shodu v ekonomické politice¹⁸. Tím se politická debata fakticky navrátila k otázkám minulých voleb; za hlavní témata se považovaly ekonomické reformy, především pokračování procesu ozdravení veřejných financí, odvrácení státního bankrotu, snižování deficitu státního rozpočtu. Za konkrétní kroky potom Zatlers a Dombrovskis označili snížení poměru státního dluhu k hrubému domácímu produktu na 2,5 % příští rok a zahájení procesu přistoupení k euru tak, aby Lotyšsko vstoupilo do eurozóny v roce 2014¹⁹. Po personální stránce se objevily spekulace, že by se budoucím premiérem mohl stát opět Valdis Dombrovskis²⁰. Jemu a jeho ministři financí Andrisu Vilksovi se podařilo za poslední rok zvládnout ekonomickou stagnaci země, snížit nezaměstnanost a zvýšit hrubý domácí produkt²¹.

Za pravděpodobnou třetí koaliční stranu se po volbách považovala Národní aliance (jedná se o volební alianci uskupení konzervativní strany Za vlast a svobodu/Lotyšské národní konzervativní strany TB/LNNK a Všichni za Lotyšsko), která disponuje 14 mandáty. V analýzách se objevovaly dvě varianty; buď by Národní aliance vstoupila do exekutivní koalice, nebo by vládu v parlamentu podporovala (tzv. legislativní koalice)²². Spolupráce mezi těmito třemi subjekty vyplývala z jejich programové blízkosti (pro-západní orientace Lotyšska, tržní ekonomika, boj proti korupci). Kromě toho Národní aliance podporovala kroky prezidenta Zatlerse v květnu roku 2011.

¹⁶ Analýzy též uvádí, že v prvotní fázi vyjednávání zahájil Zatlers rozhovory s Centrem shody. Přítomnost Centra shody ve vládě by umožnila provádět politiku se širším politickým a společenským souhlasem. Faktem nicméně zůstává, že vláda by pravděpodobně nebyla schopná sestavit reformní volební program. K tomu viz Socor, Vladimir. After Elections, Latvia Can Have a Latvian Government Again I. *Eurasia Daily Monitor* (vol. 8, issue 175). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews\[tt_news\]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26](http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews[tt_news]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26)>.

¹⁷ ERR News. Conservative Coalition Expected in Latvia [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://news.err.ee/politics/3060026d-589e-4981-b172-40d6670e941c>>.

¹⁸ Public Service Europe. Pro-Russian party wins Latvia election [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.publicserviceeurope.com/article/869/pro-russia-party-wins-latvia-election>>.

¹⁹ Public Service Europe. Pro-Russian party wins Latvia election [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.publicserviceeurope.com/article/869/pro-russia-party-wins-latvia-election>>.

Vstup Lotyšska do Eurozóny zdůrazňoval Dombrovskis již po volbách v roce 2010. K tomu viz Economist.com. Latvia's election: Guts and Glory [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.economist.com/node/17204851>>.

²⁰ Baltic Review. Latvian election victor stays out of government [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://baltic-review.com/2011/09/latvian-election-victor-stays-out-of-government/>>.

²¹ Public Service Europe. Pro-Russian party wins Latvia election [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.publicserviceeurope.com/article/869/pro-russia-party-wins-latvia-election>>.

Změny těchto makroekonomických ukazatelů ocenily Evropské unie a Mezinárodní měnový fond.

²² Socor, Vladimir. After Elections, Latvia Can Have a Latvian Government Again I. *Eurasia Daily Monitor* (vol. 8, issue 175). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews\[tt_news\]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26](http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews[tt_news]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26)>.

Všechny tři strany (ZRP, V, NA) jasně deklarovaly neochotu spolupracovat s agrární stranou Unie zelených a zemědělců (ZZS), ze které pochází současný prezident Andris Berzins. Neochota pravděpodobných vládních stran spolupracovat s *Unii zelených a zemědělců* vyplývá především předpokladu, že Unie představuje další politické uskupení napojené na oligarchii²³.

Centrum shody, disponující 31 mandáty, ústy svého předsedy Janise Urbanovišče prohlásilo, že účast strany ve vládě by pomohla konsenzuálnější politice. Vznikem velké koalice by vláda získala většinou v parlamentu, se kterou by se mimo jiné podařilo prosadit přímou volbu prezidenta²⁴. Zatlersova a Dombrovskisova strana ovšem spolupráci odmítají z přílišného napojení strany na Rusko a smluvního vztahu s Jednotným Ruskem; snaha Centra shody vstoupit do vlády je interpretována především jako zájem Ruska²⁵. V praktické politice strana chce zastavit úsporná opatření, která zavedla liberální Dombrovskisova vláda, a naopak zvyšovat výdaje na sociální politiku. Do eurozóny by podle strany měla země vstoupit o rok dřív. Strana zároveň chce, aby se splacení půjčky od mezinárodních institucí (7,5 mld. eur) stalo předmětem nových vyjednávání²⁶. Ačkoli Centrum shody představuje nejsilnější politické uskupení v současném parlamentu, jeho síla vyplývá spíše z koncentrace ruský mluvících voličů, kteří svůj hlas dávají právě Centru shody. Výrazně se strana z lotyšské politiky vyloučila, když odmítala připustit okupaci území Sovětským svazem po druhé světové válce.

S překvapivou dohodou přišel na začátku října 2011 předseda ZRP Zatlers. Ten prohlásil, aby se utvořila koaliční vláda složená ze tří politických subjektů – Zatlersovy Reformní strany, Jednoty a Centra shody. Za premiéra Zatlers označil Dombrovskise²⁷, který se těší přízni mezinárodních institucí. Pokud Centrum shody tuto nabídku přijme, vznikne velká koalice se 73 mandáty v parlamentu. Zatlers si od tohoto vládního projektu slibuje širší souhlas pro potřebné reformy²⁸. Zároveň oba pravicoví partneři po Centru shody žádají, aby se znovu vyjádřilo k otázce sovětské okupace v letech 1945–1991. Zatlers rovněž prohlásil, že Lotyšsko v současnosti potřebuje (národnostní) jednotu; tím lze vysvětlit překlenutí národnostního rozdílu mezi Reformní stranou a Jednotou na jedné straně a Centrem shody na straně druhé.

²³ Socor, Vladimir. After Elections, Latvia Can Have a Latvian Government Again I. *Eurasia Daily Monitor* (vol. 8, issue 175). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews\[tt_news\]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26](http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews[tt_news]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26)>.

²⁴ Public Service Europe. Pro-Russian party wins Latvia election [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.publicserviceeurope.com/article/869/pro-russia-party-wins-latvia-election>>.

²⁵ Socor, Vladimir. After Elections, Latvia Can Have a Latvian Government Again I. *Eurasia Daily Monitor* (vol. 8, issue 175). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews\[tt_news\]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26](http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews[tt_news]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26)>.

²⁶ Public Service Europe. Pro-Russian party wins Latvia election [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.publicserviceeurope.com/article/869/pro-russia-party-wins-latvia-election>>.

²⁷ Tím se ZRP vzdala možnosti obsazení premiérského postu svým kandidátem Edmundsem Sprūdžsem.

²⁸ Latvians online. Zatlers wants Dombrovskis as PM in coalition with Unity, Harmony Centre [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://latviansonline.com/news/article/7776/>>.

Koalice tohoto formátu však nevznikla a v první polovině října 2011 podepsaly Reformní strana, Jednota a Národní aliance koaliční smlouvu. Nakonec tak vznikla koalice disponující 56 hlasy v parlamentu, do které nebylo přizváno Centrum shody. Centrum shody zůstalo v opozici a po prezidentovi Berzinsovi požadovalo, aby tuto koalici nepřijal²⁹.

Na konci září 2011 prezident Berzins prohlásil, že by mělo dojít k sestavení koalice nejpozději v průběhu prvního říjnového týdne³⁰; strany podepsaly koaliční smlouvy těsně před vypršením této lhůty³¹. Prezident jmenoval Dombrovskise premiérem v druhé polovině října 2011 po poradě s představiteli všech politických stran³².

Za pozornost jistě stojí také prohlášení Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Mise OBSE shledala, že volby proběhly v souladu se všemi demokratickými pravidly. Terčem kritiky se ovšem stalo aktivní volební právo v Lotyšsku. Přiznané aktivní volební právo má pouze ten, kdo získal lotyšské občanství. Z 35 % ruský mluvících obyvatel Lotyšska nemá přiznané lotyšské občanství (a tedy i volební právo) 16 % obyvatel³³.

Změny stranického systému

Populistické uskupení Za dobré Lotyšsko, jejíž předseda čelil podezření z korupce, a odstartoval tak celou parlamentní krizi roku 2011, v parlamentních volbách zcela propadlo. Voliči tím dali najevo neochotu podporovat politické strany, které jsou napojeny na oligarchické skupiny. Trend je patrný v souvislosti s výsledky minulých voleb. Zatímco před rokem 2010 byla strana Za dobré Lotyšsko součástí vládní koalice se 33 mandáty v parlamentu, v parlamentních volbách v roce 2010 strana získala pouze 8 mandátů.

Nově vzniklá Zatlersova Reformní strana ihned po svém ustavení se dokázala stát druhou největší stranou současného parlamentu. Vznik strany oznámil prezident Zatlers po skončení svého prezidentského mandátu; ustavující sjezd se konal ve stejný den jako referendum o rozpuštění parlamentu. Strana se profiluje jako liberální; v jejím programovém prohlášení jsou zdůrazněny nezávislost (snaha vymezit se vůči pro-ruské levici), právní stát, zdravá fiskální a monetární politika³⁴.

²⁹ Baltictimes.com. ZRP, Unity, VL-TB/LNNK sign coalition agrément [cit. 21. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.baltictimes.com/news/articles/29744/>>.

³⁰ Latvians online. Zatlers wants Dombrovskis as PM in coalition with Unity, Harmony Centre [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://latviansonline.com/news/article/7776/>>.

³¹ Baltictimes.com. ZRP, Unity, VL-TB/LNNK sign coalition agrément [cit. 21. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.baltictimes.com/news/articles/29744/>>.

³² Baltictimes.com. Dombrovskis to head next government [cit. 21. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.baltictimes.com/news/articles/29838/>>.

³³ Public Service Europe. Pro-Russian party wins Latvia election [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.publicserviceeurope.com/article/869/pro-russia-party-wins-latvia-election>>.

³⁴ Deloy, Corinne. Former President of the Republic Valdis Zetlers creates his own political party. European Elections monitor, Robert Schuman Foundation [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.robert-schuman.eu/doc/oee/oee-710-en.pdf>>.

Volební výsledky³⁵

Strana/koalice	Podíl hlasů (v %)	Počet křesel
SC	28,4	31
ZRP	20,8	22
V	18,8	20
NA	13,9	14
ZZS	12,1	13
Ostatní	6	0
<i>Volební účast</i>		59,5 %

Zdroje

CVK (Central Election Commission). 11. Saeimas vēlēšanas Provizoriskie rezultāti [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.velesanas2011.cvk.lv/results.html>>.

Deloy, Corinne. Former President of the Republic Valdis Zetlers creates his own political party. European Elections monitor, Robert Schuman Foundation [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.robert-schuman.eu/doc/oeo/oeo-710-en.pdf>>.

Presidents of Latvia. Activities in the area of legislation [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.president.lv/pk/content/?cat_id=8324&lng=en>.

Socor, Vladimir. Latvia Facing Its Toughest Test Since 1991 In Upcoming Elections I. Eurasia Daily Monitor (vol. 8, issue 144). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=38231](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=38231)>.

Socor, Vladimir. Latvia Facing Its Toughest Test Since 1991 In Upcoming Elections I. Eurasia Daily Monitor (vol. 8, issue 144). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=38231](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=38231)>.

Socor, Vladimir. After Elections, Latvia Can Have a Latvian Government Again I. *Eurasia Daily Monitor* (vol. 8, issue 175). Dostupný z WWW: <[http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews\[tt_news\]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26](http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews[tt_news]=38443&cHash=8a7a38c25e9fd1cbe16eda8dae8d7b26)>.

Zpravodajské webové portály

³⁵ CVK (Central Election Commission). 11. Saeimas vēlēšanas Provizoriskie rezultāti [cit. 2. 10. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.velesanas2011.cvk.lv/results.html>>.